

SKALNIČKÁŘŮV ROK

Klubový zpravodaj

číslo 56 (2-2007)

OBSAH

NAŠE AKCE:

Přednášky a členské schůze	
Výstava 2007	
Burzy rostlin	
Knihovna	
Výměna semen	
Fotosoutěž	

PĚSTITELSTVÍ:

Campanula chamissonis - zvonek do vody (<i>Jaroslav Baláž</i>)	
Trachelium jacquini - zvonečkovec (<i>Karel Rozehnal</i>)	
Zkušenosti s pěstováním <i>Pleione limprichtii</i> ve vyšších polohách (<i>Jindra Pelantová</i>)	
Trampoty s hořci I. (<i>Oldřich Navrátil</i>)	
Jak jsem olejoval, až jsem zmastil (<i>Miroslav Doležal</i>)	

CO NÁS ZAJÍMÁ:

Na medvědíh stezkách (<i>Oldřich Navrátil</i>)	
--	--

INFORMACE Z KLUBU:

Z členské základny	
Drobné zprávy a informace	
Inzerce	
Kalendář akcí klubu v 2. pololetí 2007	

PŘEDNÁŠKY A ČLENSKÉ SCHŮZE

Scházíme se v sále na Křenové ulici 67 ve 2. poschodí, vždy 1. čtvrtek v měsíci. Případné změny programu naleznete na našich internetových stránkách www.cmail.cz/kasvo. Upozorňujeme, že při vstupu do přednáškového sálu se každý člen podepíše do prezenční listiny a zaplatí příspěvek na pronájem sálu ve výši 10 Kč.

Čtvrtek 6. září 2007, 16:30

Ing. Ondřej Fous, Mělník

Geranium alias kakost nebo čapí nůsek

Přednáška významného českého perenáře bude zasvěcena rodu *Geranium*. Tento rod nabízí řadu druhů a odrůd vhodných do zahrady i skalky.

Čtvrtek 4. října 2007, 16:30

Ing. Mojmír Martan, Brno

Méně známé rostliny pro skalku a zahradu I.

Prezentace věnovaná novým a vzácněji u nás pěstovaným rostlinám. První část cyklu bude věnována skalničkám a trvalkám.

Čtvrtek 1. listopadu 2007, 16:30

Zdeněk Řeháček, Hradec Králové

Moje zahrada od jara do podzimu

Přednášející nám představí nové obrázky ze své zahrady a skalky, které nafotografoval v letech 2006 a 2007.

Čtvrtek 6. prosince 2007, 16:30

Zdeněk Zvolánek, Karlík

Nové horké skalky

Nové obrázky v nové (digitální) podobě od nového šéfredaktora pražských Skalniček.

Po Novém roce se sejdeme na **Výroční členské schůzi**, která se uskuteční v sále na Křenové ulici 67 v sobotu 26. ledna 2008 v 9:00. Případná změna termínu či místa VČS bude včas oznámena na prosincové schůzi, na internetu, případně na korespondenčním lístku.

VÝSTAVA 2007

Loni nám vleklá zima umožnila chystat výstavní areál až během dubna. Letos začalo předjaří již v první půlce ledna (spojuji si to s prvním květem podléšky *Hepatica nobilis*, který na mé zahradě vykvetl rekordně již 13. ledna), takže podmínky pro přípravu výstavního areálu byly oproti loňsku nesrovnatelně lepší. Příznivého počasí jsme využili. Areál byl včas zbaven plevelu, byly dokončeny veškeré nátěry, postaven vyvýšený záhon skalkového typu z travertinu aj. Jedinou slabinou se ukázal extrémně suchý duben, což se neblaze projevilo na vegetaci našich koryt. Zatímco jindy stále výsadby v korytech bývají v plném květu, letos byly napolo uschlé, což někteří návštěvníci právem negativně hodnotili. Úprava a nové osázení koryt musí být prioritním úkolem do příští májové výstavy.

Experimentální novinkou letošní výstavy bylo video, které natočil náš klubový člen, přítel Souček, a programově upravil jeho švagr. Návštěvníci tak mohli za příjemného hudebního doprovodu v nepřetržité smyčce sledovat záběry ze zajímavých zahrad, převážně členů našeho klubu.

Letošní výstavu navštívilo 2245 platících návštěvníků, kteří si mohli prohlédnout cca 335 exponátů od 25 vystavovatelů. Nejen jim, ale všem, kteří se na letošní výstavě jakýmkoliv způsobem podíleli, děkuji.

Oceněné exponáty:

1. *Ophrys ciliata* - přít. Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka (54 bodů)

Exponát s téměř 30 nevysokými lodyhami nesoucí menší, ale velice zajímavé květy, které mi připomínaly velká napitá klíšťata. Vnější okvětní plátkům dominovala zelená barva, pysk byl lesklý, na okrajích hnědě brvitý. Tento velmi zajímavý toič byl k vidění ve výstavní klenotnici.

2. *Iris lycotis* - přít. Mojmír Martan, Brno (52 bodů)

Kosatec sekce *Oncocyclus* s velikým květem, na bělavém základě bohaté červenohnědé žíhání. U nás byl vystavován poprvé, do výstavní klenotnice byl umístěn také právem.

3. - 4. *Campanula dzaaku* - přít. Zdeněk Hlavoň, Syrovice (51 bodů)

Nádherný, jen 10 cm vysoký zvonek s úzkými listy, které ale nebylo téměř vidět pod množstvím dlouze trubkovitých květů (bylo jich více než 50!). Byl zasazen v menším korytě.

3. - 4. *Aceras antropophorum* - přít. Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka (51 bodů)

Orchidej s drobnějšími zelenavými květy, které tvořily bohatá štíhlá květenství. Exponát měl 9 květních stvolů vysokých 30 - 40 cm. Umístěn byl v klenotnici.

5. *Fritillaria epirotica* - přít. Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka (48 bodů)

Řebčík s 10 květy na 12 cm lodyhách. Klasický zvonkovitý květ matně červenohnědé barvy s poměrně málo zřetelným kostkováním, podklad květů byl žlutý. Také tento exponát byl vystavován v klenotnici.

Majitelé oceněných exponátů budou odměněni keramickým kachlem na výroční členské schůzi v lednu 2008.

Exponáty, které se dostaly do širší nominace:

6. *Corydalis flexuosa* - přít. Miroslav Škorpil, Brno (45 bodů)

Krásný exponát modrokvěté dymnivky s velkým množstvím květů byl součástí hajní partie.

7. *Gentiana verna 'Alba'* - přít. Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka (43 bodů)

Atraktivní hořec jarní s bílými květy. Exponát o průměru 15 - 20 cm byl umístěn v klenotnici.

8. *Phlox sp.* - přít. Květoslava Stodůlková, Brno (41 bodů)

Pěkně narostlá a nakvetlá růžová plamenka byla umístěna na vyvýšeném travertinovém záhoně.

9. - 10. *Dionysia involucrata* - přít. Josef Hadač, Syrovice (39 bodů)

Tuto bohatě nakvetlou růžovou dionýzií bylo možno obdivovat v klenotnici.

9. - 10. *Tulipa pulchella 'Little Beauty'* - přít. Věra Fabiánková, Boskovice (39 bodů)

Krásně nakvetlý skalkový tulipán s asi 30 květy sytě růžové barvy, květ má výrazné bílé oko, které je modře zdobené. Tulipán byl umístěn v jedné z dřevěných nádob.

11. *Armeria juniperiifolia 'Bevan'* - př. Holzbecherovi, Lelekovice (35 bodů)

Plně rozkvetlá růžová trávnička o průměru 15 cm byla zasazena ve skalce vedle hajní partie.

12. *Sisyrinchium macrocarpum* - př. Holzbecherovi, Lelekovice (31 bodů)

Dvě rostliny, které měly na 7 stvolech velké žluté květy, byly umístěny v dřevěné nádobě hned u vstupu do burzy.

Ostatní exponáty, které stojí za připomenutí:

Přítel Škorpil obohatil plně osluněné místo na zvýšeném travertinovém záhoně několika delospermami. Zatímco *Delosperma congestum* se již na našich skalkách zabydlila, její drobnější růžová sestra *Delosperma spalmanthoides* si cestu do našich zahrad teprve hledá. Rovněž většina vystavovaných netřesků pocházela z jeho sbírky.

Přátelé Vlčkovi provokovali blíže neurčeným vřesovcem *Erica sp.* pocházejícím nejspíše z jihu Afriky (u nás tedy nespolehlivě zimovzdorným). Vřesovec měl jehličkovité olistění podobné rostlině *Penstemon pinifolius*, dlouze trubičkovité květy se pak chlubily atraktivní růžově červenou barvou. Především začátek výstavy Vlčkovi obohatili nízkými kosatci z okruhu *Iris pumila*, jež se pyšnily svými meruňkovými a žlutými květy. Pro pozadí v hajní partii přátelé poskytli vyšší bleduli letní *Leucosium aestivum*. Z bonsají mne zaujaly 2 japonské javory.

Přítel Karel Rozehnal dovezl 26 exponátů, nejvíce se mi líbil bonsajovaný „koňský kaštan“, neboli jírovec.

Přítelkyně Pavla Illová z Boskovic se i přes zdravotní problémy pravidelně a aktivně zúčastňuje našich výstav. Letos výstavu obohatila nízkým (do 8 cm) suchomilným trýzelem *Erysimum pumilum* se žlutými květy a malými listy, který se dočasně stal součástí jedné z nádobových miniskalek. Přítelkyně Illová dodala také zajímavou kytku s poměrně velkými žlutými květy a krkolomným názvem *Haplocarpha rueppellii*, tato rostlina se na naší výstavě objevila poprvé. Pochází z nejvyšších poloh rovníkové Afriky, u nás je schopna přezimovat volně ve skalce, v době vegetace však nemá ráda sucho. Z bonsají vystavovala přítelkyně Illová jabloň (16 let), buk lesní (22 let), dva modříny opadavé (16 let), hloh (10 let), javor babyku (10 let) a borovici *Pinus sylvestris* 'Watereri' (20 let).

Přítelkyně Fabiánková z Boskovic skalničkář v Letovicích. Její zahrada je ve vlhčím hajním prostředí, ve kterém se daří třeba prvosence *Primula sieboldii*. Přivezla nám exponát s bílými květy i květy různobarevnými, včetně atraktivní sytě karmínové doprovázené vykrajováním. *Dodecatheon meadia* 'Alba' naší přítelkyně měl bílé „bramboříkovité“ květy na pěti stvolech. Vlhkomilná, půdu kopírující *Houstonia serpyllifolia*, narostlá do průměru 25 cm, pak kvetla světle fialovými kvítky. Pěkným exponátem byl také 40 cm vysoký, světle žlutý *Rhododendron sp.*, jehož květy se plně rozevřely ve druhé polovině výstavy. A na konci výstavy vykvetla modře *Wulfenia sp.*

Z asi 18 exponátů přítele Hadače mne mimo jiné zaujal pěkný kříženec *Lewisia pygmaea x rediviva* s tmavozelenými listy a růžovými květy.

Přítel Zdeněk Hlavoň ze Syrovic vystavoval pěkné korýtko, které obsahovalo kromě oceněné *Campanula dzaaku* i další zajímavé rostliny. Jednalo se především o zakrslé dřeviny - miniaturní dřívěšál *Berberis thunbergii* 'Bonsai Grün' a smrček se zlatým rašením *Picea orientalis* 'Tom Thumb Gold'.

Z exponátů přítelkyně Stodůlkové mne zaujal pěkný exemplář *Rhodiola rosea* a mísa krátkověké rostliny *Limnanthes* s velkými žlutobílými květy.

Přátelé Holzbecherovi z Lelekovic dodali na naši výstavu spoustu kvalitního výstavního materiálu. *Petrocallis pyrenaica* ve třech exemplářích zdobil spáru jedné z miniskalek, jinou spáru obsadily tři rostliny *Globularia cordifolia* 'Alba'. V další části výstaviště byla umístěna malá kolekce vrbiček - rychleji rostoucí *Salix x simulatrix*, nízká *Salix moorei* se zelenými listy a *Salix helvetica* 'Oberdonau' se šedými listy a výškou 20 cm. Škoda jen, že brzy odkvetl třiceticentimetrový keřík lýkovce *Daphne x burkwoodii* 'Variegata' s panašovanými listy. Barevnou podívanou v novém vyvýšeném skalkovém záhonu nám pak přátelé Holzbecherovi zajistili svými plazivými floxy, z nichž bych vyzdvihl kultivar *Phlox* 'Dolní Pěna' s velkými růžovými květy. Díky nadprůměrně teplé zimě a jaru stihly během výstavy vykvést i hvozdíky, které obvykle vykvétají až ve druhé polovině května, připomenu alespoň červený *Dianthus* 'Lava Strom'. Holzbecherovi nám poskytli také sukulentní *Delosperma* 'Beaufort West' se světle růžovými květy, rostlina se na naší výstavě objevila poprvé. Premiéru měl i nízký, výrazně stříbrný keříček *Helichrysum* 'Country Cream'.

Přítel Míček na výstavu zapůjčil pěknou misku s jilmem.

Přítel Vítek Hrabě dodal na výstavu 3 pěkné bonsaje - *Ginkgo biloba*, *Syringa* 'Palibin' a *Carpinus betulus*.

Přítel Souček z Lysic zapůjčil na výstavu několik mís, mne zaujala ta největší s borovicí a kvetoucími *Primula auricula*.

Přítel Sedláček úspěšně vypěstoval *Cassiope tetragona* a *Pleione limprichtii*, také *Allium neapolitanum*, nesoucí na 10 stvolech bílé květy, dělalo na výstavě parádu. Přítel Sedláček vystavoval i malou rostlinu *Primula vialii*, ale přece jen bylo příliš brzy na to, aby se předvedla v plné parádě.

Přítel Martinek z Letovic vystavoval zajímavou, blíže neurčenou, 50 cm vysokou *Arisaema sp.* s 3-5 četnými zelenými listy se stříbřitým středem. Pěkným exponátem

byla i rostlina *Corydalis wilsonii*. A další kráska *Actinela scaposa*, doposud pěstovaná pod rodovým jménem *Hymenoxis*, měla 7 květů o průměru 4 cm.

Řady našich vystavovatelů letos rozšířila přítelkyně **Marta Ruttkayová**. Ta mimo jiné obohatila naši hajní partii několika srdcovkami, zmíním alespoň *Dicentra 'Luxuriant'*.

Poprvé u nás vystavovali přátelé **Moravcovi** z malebných Vísek. Pěkná mísa byla osázena netřesky a rozchodníky, zajímavé bylo červené kristátní *Sedum sp.* a fialová tařička s tmavozelenými jakoby bublinkovitými listy.

Jarda Baláž, přítel z Vysočiny, vozí bezkonkurenčně nejlepší exponáty. Do výstavní klenotnice jsme umístili jeho *Cyclamen persicum* s asi 18 jemně růžovými květy s tmavým okem a pěkně prokreslenými listy. Jedná se o přírodní druh, z něhož bylo vyšlechtěno velké množství odrůd, které známe z květinářství jako tzv. pokojové bramboříky. *Ophrys tentredinifera* je hezký, 20-25 cm vysoký tořič s růžovými okvětními lístky a žlutohnědým pyskem, napočítal jsem asi 13 květních lodyh. Nevšední květy měla také orchidej *Serapias neglecta*, i u ní jsem napočítal 13 lodyh. Šesti květy se pak pyšnilo *Cypripedium calceolus* a třemi tmavočervenými květy *C. macranthum*. Vyvýšený záhon zdobil *Erigeron aureus 'Canary Bird'*.

Dlouholetý člen klubu, přítel **Nedělka**, osadil několik misek, v nichž mé skalničkářské oko zaujaly především 2 rostliny, a to *Sempervivum arachnoideum* a *Rosularia*.

Hlavní aranžér výstavy, přítel **Horymír Merta**, napěstoval pěkný *Dianthus alpinus*, který se do plné parády dostal až během výstavy. Vykvetl asi 20 velkými sytě růžovými květy. Zajímavá byla i růžová pomněnka *Myosotis 'Victoria Rosea'*.

Přítelkyně Tesaříková vystavovala *Rhodohypoxis*. Byl umístěn v misce a měl atraktivní červené květy.

Nakonec bych rád promluvil o některých exponátech svých. Ze skalniček bych zmínil mydlici *Saponaria ocymoides 'Compacta Rubra'*, o níž jsem nedávno psal v časopise. Dále jsem poskytl žádanou *Lewisia tweedyi* s bílými květy a pěkného křížence *Lewisia rediviva x cotyledon*, který má stálezelené růžice listů užší než *L. cotyledon* a velké růžové květy jako *L. rediviva*. Jde o skvělého křížence, škoda, že vykvetl až po výstavě. Z dalších rostlin jsem chtěl připomenout drobnou bleduli *Leucojum nicaeense*, která kvetla v naší klenotnici během první poloviny výstavy malými zvonečky na 4 stvolech. V hajní partii jsem poprvé vystavoval asijské vraní oko *Paris polyphylla*, které je nápadnější než náš domácí druh. V klenotnici, vedle oceněného *Iris lycotis*, byl umístěn *Iris paradoxa*, který ale bohužel brzy odkvetl.

Řada fotografií výše uvedených rostlin bude umístěna na naše internetové stránky www.cmail.cz/kasvo a promítnuta na VČS.

Mojmír Martan

BURZY ROSTLIN

V září ještě pořádáme podzimní burzu spolu s malou výstavkou skalniček. Návštěvníci zde naleznou široký sortiment skalniček, okrasných travin, cibulovin a hlíznatých rostlin.

Podzimní burza rostlin se uskuteční v září 2007 při výstavě Podzim ve Čtyřlístku.

Příjem zboží:	čtvrtek 13. 9.	12 - 18 h
Prodej:	pátek 14. 9.	9 - 18 h
	sobota 15. 9.	9 - 18 h
	neděle 16. 9.	9 - 17 h
Likvidace:	neděle 16. 9.	17 - 18 h

KNIHOVNA

Knihovna bude pro členy v provozu vždy půl hodiny před výborovou schůzí (viz Kalendář akcí ... na konci časopisu). Kontakt na naši knihovnici: Marta Ruttkayová, tel. 541 220 160.

VÝMĚNA SEMEN

Dobře vyčištěná semena prosím zašilejte na **novou adresu**:

Dr. Vít Hrabě, Hajany 106, 664 43 Želešice.

email: jhrabetova@seznam.cz

tel. 721 734 596

Uzávěrka příjmu semen do akce je 1. 11. 2007, semena můžete ještě ten den odevzdat osobně na členské schůzi. Vyhotovený seznam semen budeme automaticky zasílat pouze dárcům, ostatním zájemcům jen na požádání. Aby rozesílání seznamu bylo co nejrychlejší, sdělte nám prosím Vaši e-mailovou adresu.

Prosíme dárce, aby dodaná semena sami neporcovali a neuzavírali v sáčcích kancelářskou sešivačkou. Sáčky označené názvem druhu očísľujte v abecedním pořadí. Dbejte na správné označení a porovnejte, zda se obsah sáčků shoduje s přiloženým

abecedně řazeným seznamem darovaných semen (písmeno CH zařazujte do seznamu jako písmeno C). Děkujeme.

FOTOSOUTĚŽ

Všimli jsme si, že přibývá skalničkářů, kteří na výstavách a zájezdech drží půl metru před sebou lesklé zařízení a na jeho zadní straně si prohlíží zmenšeninu toho, co by mohli mnohem lépe vidět prostým okem - ano, mluvíme o fotoaparátu a fenoménu digitální fotografie.

Většinou je to takhle: poté, co si v počítači prohlédne fotografie autor i členové rodiny, vloží se snímky do nějaké PC složky a tam zahálí s ostatními obrázky bez dalšího užitku. Proto navrhujeme zamíchat stojatými paměťovými vodami Vašich počítačů, ať vyplavou ty nejpovedenější kousky, co potěší oko i duši ostatních skalničkářů.

Vyhlašujeme první ročník **Soutěže o nejkrásnější digitální fotografii**. Výsledkem budou dvě vítězné fotografie. Jednu použijeme na leták pro příští ročník jarní výstavy a druhá získá „cenu diváka“.

Výběrové akce se může zúčastnit pouze **člen klubu skalničkářů Brno** (řádný nebo čestný) s fotografiemi, které sám pořídil. Současně by měly být splněny následující podmínky a doporučení :

1. Od jednoho autora bude do soutěže přijímáno maximálně 10 kusů digitálních fotografií o velikosti 0,2 - 3 MB.
2. Aby bylo možné použít fotografii na leták, musí mít orientaci „na šířku“.
3. Motivem snímků by měly být skalničky nebo skalkové partie.
4. Snímky mohou být do soutěže podány
 - mailem na adresu mojcom@email.cz , do předmětu prosím napište heslo **fotosoutěž**
 - na CD kterémukoli členu výboru, nejlépe na členské schůzi osobně
 - na CD poštou: Ing. Mojmír Martan, Úvoz 7, 602 00 Brno nebo MUDr. Miroslav Doležal, Koráb 137, 666 01 Tišnov
 - z vašeho „flash disku“ do klubového notebooku na členské schůzi 4. 10. 2007
5. Soutěžící musí předložit **seznam** svých snímků seřazených vzestupně. Jinými slovy - první na seznamu bude ten snímek, který autor pokládá za nejzdařilejší, poslední snímek za nejméně zdařilý.
6. Termín podání je **nejpozději do 4. 10. 2007** (pozor na prodlevu při odesílání poštou). Pro další roky bude datum upřesněno vždy v klubovém časopise.

Vyhodnocení bude probíhat následujícím způsobem. Snímek pro použití na propagační leták jarní výstavy vyberou členové výboru hlasováním. Ze zbývajících

fotografií bude sestavena kolekce o zhruba 20 snímcích a ta bude promítnuta na výroční členské schůzi. Při výběru se bude přihlížet k pořadí snímků v průvodních seznamech, což znamená, že budou promítnuty ty obrázky, kterých si autoři nejvíce cení. Účastníci výroční členské schůze pak vyberou vítěznou fotografii hlasováním pomocí anketních lístků. Podrobnosti budou sděleny na schůzi.

Autoři nebo autor vítězných snímků získá finanční odměnu ve výši obvyklého autorského honoráře, drobný dárek (např. *sadu čistých CD, flash disk*) a obdiv a úctu ostatních členů klubu.

PĚSTITELSTVÍ

PĚSTITELSTVÍ

Campanula chamissonis - zvonek do vody

Tento název článku je možná trochu přehnaný, ale je pravdou, že neznám žádný jiný zvonek, který by snášel tak podmáčené stanoviště, jako zvonek *Campanula chamissonis*. A on to totiž nejenom snáší, ale řekl bych, že to přímo vyžaduje. Jak jinak si vysvětlit, že za dva roky se dokázal rozrůst z jednoho kontejneru rozměru 7 x 7 cm do velikosti asi 40 x 30 cm, ale co je nejvíce potěšitelné, s velice bohatou násadou květů.

Ale abych vysvětlil, co mě vedlo k napsání tohoto článku, tak se musím vrátit o hodně let zpět, kdy jsem tento zvonek *Campanula chamissonis*, tehdy ještě pod názvem *Campanula pilosa*, získal. Sice si to nepamatuji přesně, ale určitě to bylo v době, kdy jsem se odhodlal k postavení mé první skalky (pokud se tomu výtvoru dalo tak říkat). A to bylo někdy počátkem sedmdesátých let. Od té doby jsem zahradu několikrát přestavoval a všechny tyto úpravy zvonek *Campanula chamissonis* dokázal přežít, což svědčí o jeho značné odolnosti a nenáročnosti. Pěstován ve skalce sice neměl snahu k rozrůstání, ani nijak moc nekvetl, ale zato s ním nebyly vůbec žádné problémy.

Když jsem se rozhodl vybudovat malou bažinku, přes kterou protéká umělý potůček, tak jsem jednu rostlinu na okraj bažinky zasadil. A jak to dopadlo, to už jsem popsal na začátku tohoto článku. Dokládá to i pořízený snímek uvedené rostliny. Co považuji za ještě větší úspěch, že rostlina vytvořila u mě poprvé dostatek semen (doufám, že klíčivých), a tak vzniká větší naděje na získání rostlin částečně odlišného vzhledu. Usuzuji tak proto, že popis udává proměnlivou barvu květů od purpurové, přes světle fialově modrou, až bílou.

Popis: Vytrvalá rostlina, vysoká do 2 cm. Rozrůstá se krátkými podzemními výběžky, které jsou zakončené přízemními růžicemi. Listy jsou eliptické, po okrajích zubaté, až 35 mm dlouhé. Květy jednotlivé, zvonkovité, na lodyhách až 10 cm vysokých. Barva květů je značně proměnlivá. Okvětní lístky jsou zašpičatělé, mírně nazpět

ohnuté, na okrajích chlupaté. Roste na kyselých podmáčených půdách na dálném východě (Rusko, Japonsko). Kvete v červnu až červenci.

Množení semeny jsem nezkoušel, ale předpokládám, že s výsevem nebudou žádné problémy. Taktéž množení řízkováním nebo dělením nečiní žádné potíže. Řízkování provádím v květnu, ale řízky odebrané i po odkvětu rostlin (červenec) stačí do podzimu dostatečně zakořenit. Jednotlivé růžice odebírám s kouskem oddenku a sázím je do písku s rašelinou, kde koření téměř stoprocentně.

Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka

Trachelium jacquini - zvonečkovec

Před nejméně deseti lety se u mne na zahradě, kde se vzala, tu se vzala, objevila rostlina s 1,5 až 2 cm dlouhými, pilovitými, tmavě zelenými listy na převážně poléhavých lodyhách. Lodyhy jsou dlouhé cca 10 cm a na jejich zvednutých koncích kvetou azurově modré drobné květy uspořádané do kulovitých květenství o průměru do 4 cm. Květy kvetou zhruba tři až čtyři týdny v srpnu až září. Několik let jsem nevěděl, o jakou rostlinu jde, a nikdo neuměl poradit.

Když jsem pak zjistil, jak se rostlina jmenuje, začal jsem pátrat po dalších informacích. Zjistil jsem, že rod *Trachelium* patří do čeledi *Campanulaceae*. Zahrnuje malé a menší trvalky, které lze pěstovat na skalkách, ale některým se více daří v alpínovém skleníku. Některé druhy jsou vhodné k řezu. Podle literatury je vhodné všechny druhy v zimě chránit před vlhkostí ve skleníku nebo pařníku, popřípadě na skalce krýt tabulkou skla. Pěstují se na slunných chráněných stanovištích v úrodné, dobře propustné půdě. Množí se semeny nebo řízky na jaře. Tolik literatura.

Zkušenosti s mou rostlinou jsou poněkud optimističtější. Ve skalce mám rostlinu umístěnou na východní straně, kterou přestane slunce ovlivňovat svými paprsky kolem třinácté hodiny. Rostlinu ničím nekryji. Je ale vysazena na hodně šikmém svahu, po kterém případná zimní vlhkost odteče. Rostliny, které jsem namnožil, jsou umístěny v množárně. Tam se jim lépe daří v mírně zastíněné poloze lépe než na úpalu mezi Juny a jinými cibulovinami.

Sám *Trachelium jacquini* množím jen velmi málo. Jednou jsem ji v deseti exemplářích dal na burzu, ale zájem o ně byl horší než mizerný. Těch pár rostlin, které mám na rozdání známým, získávám oddělky. Řízkování jsem nezkoušel a sebrané suché semeníky nevypadaly na to, že by v nich byla klíčivá semena. Když jsem to dvakrát zkusil, opravdu nic nevyklíčilo.

Karel Rozehnal, Brno

Poznámka: Rostlina má řadu synonym: *Trachelium rumelianum*, *T. jacquini* ssp. *rumelianum*, *Diosphaera dubia*, *D. jacquini*, *D. rumelianum*.

Zkušenosti s pěstováním *Pleione limprichtii* ve vyšších polohách

Tato kouzelná miniaturní zemní orchidej zavítala do Evropy z hor Himálaje, kde se vyskytuje v Číně a Indii ve výškách 1800 až 2300 m. n. m. Roste tam na vlhkých a chladných prahorních skálách, kde v létě stále stéká voda a v zimě je trvale led a sníh. K oblevám nedochází. Druhotně se dostala i do hrází rýžových polí, kde se pěstuje horská rýže.

Rostlinu našel Francouz dr. Limprichti v roce 1812. Byla popsána a importována do Evropy, kde zdobila hlavně botanické zahrady a šlechtické skleníky. Botanický popis mi jistě odpuště, ten si můžete přečíst v dostupné botanické literatuře.

Kdysi, už hodně dávno, jsem dostala od jedné žákyně z USA na rozloučenou darem knihu *Indoor Plants* Benjamina Lawella, kde byly fotografie různých druhů *Pleione*. Moc se mi ty obrázky líbily.

V 70. letech minulého století se rostliny objevily i na našem trhu a já jsem ji dostala od dcery k MDŽ. Rostlina pocházela od některého z členů Orchidea klubu Brno a byla prodána s radou přechovávat ji přes zimu v chladničce, že tam má nutné sucho. Zrovna v té době začínal muž pěstovat teplomilné tropické orchideje ve skleníku a první *Pleione* zůstala tam. Dlouho nevydržela. Pak jsem zakoupila za nemalý peníz tři rostliny na Zelném trhu v Brně. To už jsem měla více informací z literatury a rostliny v misce jsem zimovala ve sklepě. Věděla jsem, že je možné v dobré drenáži a s dobrým zimním krytem pěstovat rostliny i volně ve skalce. Když jsem je na jednom zájezdu na jižní Moravě ve skalce i viděla, chtěla jsem to zkusit také. Svoje hlízky jsem rozdělila a polovinu nechala na pěstování v misce a druhé polovině jsem udělala pomyslení na skalce. Rostliny v misce byly brzy na jaře dány do teplého skleníku a rozkvetly parádně. Na skalce začaly rašit až koncem května - jaro bylo studené - a květy se těm skleníkovým rovnat nemohly. Do podzimu narostly hlízky malé, příští rok už nekvetly a další odešly do věčných lovišť. To se opakovalo 3x. Došla jsem k závěru, že ve výšce 600 m. n. m. mně ve skalce neporostou. Když mi pak krátce po uložení hlíz s miskou do sklepa poničila téměř všechny hlízky zatoulaná myš, vzpomněla jsem si na radu přezimovat hlízky *Pleione* v chladničce. Od té doby se mně rostliny množí a pěstují je bez problémů.

Na podzim, když listy začínají ztrácet barvu, uložím misku do sucha a počkám, až substrát úplně vyschne. Pak hlízky vyjmu a pečlivě očistím od všech zbytků zeminy. Dávám pozor, abych neponičila už viditelné květní puky. Na hlízce nechám zkrácené 1-2 kořínky, aby se na jaře hlízka mohla bezpečně upevnit ve správné výšce v substrátu. Pak každou velkou hlízku zabalím zvlášť do čtvrtky papírového ubrousku a malé hlízky společně tak, aby se nedotýkaly, podobně i brut, pokud si chci dopěstovat nové hlízky.

Většinou brut daruji do výměny semen. Vše pak uložím do mikrotenového sáčku a dám dolů do chladničky, kde se ukládá zelenina. 1 - 2x za zimu sáček vyndám a ubrousky rozbalím a nechám proschnout. Větší vlhkost by způsobila růst květních puků, které by se při sázení mohly vylomit.

Na jaře hlízky nasázím do čerstvého substrátu. Na dno hlubší misky dávám vrstvu drenáže z keramzitu a úlomků rozbitých květináčů a namíchám lehkou orchideovou zeminu -drobně řezanou borovou kůru (starou, dobře vyschlou), sušený rašeliník, drobné kousičky molitanu, kousky dřevěného uhlí (zabraňují přemokření a hnilobě), drcený sušený kravinec a hlínu z krtin. Kromě hlíny z krtin se prakticky jedná o směs, ve které se pěstují např. Phalenopsis. Hlízky pomocí ponechaných loňských kořínků upevním v substrátu tak, aby 2/3 byly nad povrchem substrátu. Vše ještě posypu na povrchu rulovou drtí. Pak výsadbu navlhčím mlžením. Zalévat začnu opatrně, až vidím, že květní puky se začínají zvětšovat. V příliš vlhkém substrátu by hlízky bez kořenů mohly začít zahnívat. Vysazuji řídce, a pokud množím jen pár kousků brutu, nastrkám ho mezi velké hlízky. Misku umístím ve studeném skleníku. Když se stane, že klesá teplota dost pod 0 °C, odnesu misku do tepla. Je možné ji umístit i na chladné okno (to nemám).

Po odkvětu dám misku na nejchladnější místo v zahrádce. Mám asi 70 cm vysokou zídku obrácenou k severu, jsou tam vysázené kanadské borůvky. Pod nimi mají rostliny vyšší vzdušnou vlhkost a jsou chráněny před přemírou slunečního světla. Během růstového období je nutná stálá vlhkost substrátu, ten nesmí nikdy vyschnout. Jedenkrát za měsíc přihnojím zálivkou slabého roztoku hnojiva Hydroponix (jen 1/3 dávky na 1 litr vody, hnojivo má velmi vyvážené složení). Pleionkám do podzimu narostou velké hlízy s nejméně 2 květními puky a ty často mívají 2 květy na jednom stonku.

Pro úspěšné pěstování *Pleione limprichtii* je tedy nutné dodržet tyto zásady: chladné a suché zimování bez tepelných výkyvů, lehký, propustný a výživný substrát, velmi dobrá drenáž, dostatek vláhy v době růstu a chladné stanoviště s vysokou vzdušnou vlhkostí. Pak se cítí jako doma v Himálaji a odmění se Vám krásnými květy a rozhojněním hlíz. Chlad by bylo možné nahradit umístěním misky do větší mísy a prostor mezi nimi vyplnit čerstvým rašeliníkem, který je nutné udržovat neustále vlhký. Větší mísa musí mít odtokový otvor. Místo ale musí být vybráno tak, aby nebylo vystavené velkému slunečnímu záření.

Pěstování *Pleione limprichtii* v misce má proti volnému pěstování ve skalce silné opodstatnění a hodně výhod. Můžeme si načasovat dobu kvetení, postupným vysazováním hlízek si prodloužit dobu kvetení, pochlubit se rozkvetlými rostlinami na výstavách, kde vždy budí zaslouženou pozornost mít rostliny zdravé a dobře se množící.

Jsou to náročné krásky. Jejich pěstování zase tak moc obtížné není proti jiným méně vděčným skalničkám a jejich exotická krása je nám za tu námahu dostatečnou odměnou.

Jindra Pelantová, Žďár nad Sázavou

Trampoty s hořci I.

Nadpis tohoto článku snad nejvýstižněji charakterizuje nádhernou, avšak nesnadno pěstovatelnou skupinu hořců *sekce Frigida*. Jak již název této sekce naznačuje, jedná se o chladnomilné rostliny vyskytující se v nejvyšších polohách, často v těsné blízkosti hranic věčného sněhu v horách severní polokoule. Některé himálajské druhy dosahují výškového maxima rozšíření v nadmořské výšce nad 5000 m.

Gentiana frigida

Je asi nejznámějším představitelem celé skupiny. Do 10 cm vysoká bylina s dlouhými, úzce kopinatými, lesklými, živě až temně zelenými listy. Lodyžní listy jsou po dvou proti sobě, na bázi srostlé. Vzpřímená lodyha nese 1 až 3 květy, vyrůstající z úžlabí nejvyšších listů. Květy jsou úzce zvoncovité až rourkovité, pětičetné, ne zcela rozevřené. Barva přechází od bílo-nazelenalé do žluté, tmavé tečky a proužky od kouřové do tmavě modré. Roste na nevápencových podkladech ve východních Alpách, v Karpatech a v jihozápadním Bulharsku nad 2000 m. n. m. na kamenitých holích, sněhových výležiscích a ve škvírách skal. Osídluje nejčastěji severní a východní svahy, často i na trvale zastíněných stanovištích.

Když jsem před mnoha lety začínal se skalničkářením, nasbíral jsem v Mlynické dolině nad vodopádem Skok ve Vysokých Tatrách semena tohoto hořce a vysypal je do škvír mezi kameny ve skalce. Nemajíc žádné zkušenosti s výsevy, neočekával jsem, že by můj pokus mohl být úspěšný. O to větší bylo mé překvapení, když jsem zjara následujícího roku objevil několik trsíčků mladých rostlinek. Na osluněném a značně vysychavém stanovišti se však klíčencům evidentně nedařilo. Semenáčky žloutly, chřadly a brzy uhynuly. Zachránil jsem dva exempláře, které jsem přesadil do keramické mísy. Naplnil jsem ji substrátem, který se skládal z lesní černozemě z jehličnatého lesa, zahradní zeminy s jílovitým podílem, žlutého písku, jemného štěrku a vše doplnil žulovými kameny, přivezenými z Tater. Přitom jsem se snažil, aby se struktura složení půdy co nejvíce podobala substrátu z přírodní lokality. Jako drenážní materiál jsem na dně nádoby použil asi 4 cm silnou vrstvu křemene o zrnitosti přibližně do průměru 2 cm. Nádobu jsem umístil do zástinu vzrostlého jehličnanu, takže byla osluněná jen dopoledne a pozdě navečer.

Šťastnou shodou těchto faktorů a řady dalších okolností jsem pak hořec chladnomilný takto pěstoval po dobu 12 let. Docházelo zde k samovolnému vysemeňování a klíčení a v nejúspěšnějších letech jsem získal a nahrnkoval až třicet

rostlin. Spolu s ním zde zdárně vegetovaly další tatranské rostliny jako *Saxifraga oppositifolia*, *Saxifraga retusa* a *Saxifraga moschata*, *Silene acaulis*, *Senecio incanus* ssp. *carniolicus*, *Campanula alpina* a pravidelně kvetoucí *Primula minima*. Zdařilý experiment nakonec skončil díky mé vlastní nepozornosti a nedbalosti. V zimě roku 2000 nádoba vlivem silného mrazu praskla, a jelikož jsem nepodnikl záchranné práce, v suchém létě za mé delší nepřítomnosti....

Z výše uvedené skutečnosti by mohlo vyplývat, že těmto rostlinám nejvíce škodí sucho. Tento názor není zcela pravdivý, neboť v pozdním létě snášejí silné proschnutí substrátu a také krátkodobé působení vysokých teplot. Největším nepřítelem klasických vysokohorských druhů je naopak přemokření, které způsobuje jejich následné uhnutí. V horách totiž rostou v dokonale drenážovaných substrátech, často na prudkých svazích, kde voda automaticky odtéká. Pro pěstování jsou však vhodné polohy s vyšší nadmořskou výškou, neboť nesnášejí déletrvající období veder. To platí zejména pro následující druh.

Gentiana algida

Tento hořec je velmi podobný předchozímu, má na stvolu 3 a více květů, které jsou mírně baňatější a mají v rozkvetlém stavu rozevřenější korunní plátky. Barva je bílá až nažloutlá s modrými tečkami a tmavými proužky v barvě kouřově šedé až tmavě fialové. Listy jsou širší a delší, takže rostlina působí robustnějším dojmem. Areál rozšíření je velmi rozsáhlý - od Turkmenistánu a Pamíru přes severskou tundru a sibiřská pohoří, celé Himálaje, Japonsko a Koreu až po Aljašku a Kanadu a dále Skalistými horami na jih do Colorada.

Rostliny pěstuji v keramickém korytě na chladném místě chráněném od jihu a západu stěnou budovy. Kromě ranních hodin je zde celodenní světlý stín. Nekvetou zdaleka tak ochotně jako *Gentiana frigida*. Za 10 let jsem se květů dočkal jen jednou, ale jinak se chovají velmi podobně. Po odkvětu a vytvoření semen jsou natolik vysílené, že začnou degenerovat a následující rok hynou. Totéž se stane, ponecháme-li je příliš dlouho na stejném stanovišti. Trs nejdříve zhoustne a zmohutní, a když propadne pocitu uspokojení, pojednou zeslábne a vymizí. Proto je potřeba „zákeřně“ rostliny pravidelně dělit a přesazovat a po odkvětu zmlazovat řízkováním. Bohužel kvetou v pozdním létě (červenec až září) a řízkovanci často nestihnou zakořenit před příchodem zimy.

Ve společnosti skalniček s podobnými nároky (*Primula glutinosa*, *Primula deorum*, *Saxifraga oppositifolia*, *Soldanella pusilla* aj.) se „algidám“ obstojně dařilo až do léta 2005. V tomto roce v Beskydech několik měsíců denně přšelo. Soustavné mokro spolu s krupobitím vykonaly dílo zkázy. Moje drenážování se ukázalo na vlhčím místě jako nedostatečné a na podzim zde živořily jen 2 nezuživé rostlinky. Naštěstí mám několik náhradních zoufalců v kelímkách. Na neúspěchu se pravděpodobně částečně podepsalo podcenění povrchové drenáže a nedostatečné odstranění samovolně se rozrůstajícího

mechu v nádobě. Mech, který za horkých dnů udržoval vlhko a chránil mladé rostliny přes sluncem, způsobil jejich přemokření.

Kamarád, od kterého jsem *G. algidu* před léty získal poprvé, ji pěstoval ve velkém kamenném korytě v sypkém, na minerály bohatém, štěrkovitém substrátu. Při pravidelné záливce se rostlinám na západně orientovaném a částečně osluněném stanovišti, ve škvíře ze stojaté břidlice (nohy v chladu), velmi dobře dařilo. Jeho téměř dvouměsíční ozdravný pobyt na treku kolem Anapurny však osiřelé hořce nepřežily.

Gentiana froelichii

Bylina habitem téměř shodná s *G. frigida*. Listy velmi úzké, špičaté, tupé až zaoblené, někdy podélně hluboce prohnuté od okrajů ke středové ose. Listy na stvolu srostlé v 1-2 párech. Květy trubkovité, většinou ne zcela rozevřené, světle až temně modré. Rozšířen na vápencích v jihovýchodních Apeninách, Julských Alpách (vzácně), v Karavankách a Kamnických Alpách, kde je nejhojnější. Je o něco teplomilnější než jeho předchozí příbuzní. Ačkoli je rostlinou obývající nízkostébelné louky a štěrbinu skal ve výškách nad 2000 metrů, vyžaduje světlejší stanoviště obrácené k východu či západu a v létě snáší značné sucho. Je to dáno pravděpodobně tím, že jeho přírodní domovinou jsou hory v jižnějších částech Evropy, blíže Jadranu, kde bývá v pozdějším létě sušší počasí než např. v Karpatech či centrálních Alpách.

Hořec Froelichův jsem pěstoval několik let na jižně orientované plošince v humusovité půdě napůl s travertinem a jemnou dolomitickou drtí. Zasahovaly nad něj větve listnatého keře, které mírnily světlo slunečních paprsků (toulavý stín). Nezakvetl, ale vytvořil souměrný kompaktní trs tmavě zelených listových růžic o průměru až 10 cm. Bohužel nenasytný hryzec na své podzemní procházce skalkou přetrhal jeho kořeny, a než jsem zjistil příčinu chřadnutí, odešel. Usychající rostlina jevila na první pohled podobné příznaky jako skalničky postižené podpařením. Pro příště mám jednu dobrou zkušenost, jestliže nějaká květina zdánlivě bezdůvodně vadne, na nic nečekat, vyjmout ji ze země a po důkladné kontrole provést záchranné práce. Tato metoda je samozřejmě nerealizovatelná u druhů s mohutnými kořeny. Např. *Gentiana lutea* bychom po vykopání nanejvýš mohli naložit do lihu.

Gentiana froelichii nemiluje trvale zastíněné a nesnáší přemokřené stanoviště. Za vlhkých a deštivých zim bez sněhové pokrývky často uhnívá v kořenovém krčku a po okusu hlodavci znovu neobrazí. Vhodné by mohlo být pěstování v travertinu a pro její kyselomilné příbuzné bych doporučoval přídavek sopečného tufu. Nevhodný je nedostatečně vyžralý kompost a nemůžeme-li zajistit stálý dohled, také rašelina.

Ve východní části Karnských Alp a v nejvýchodnějších partiích Dolomitů (Venezian Alps) se vyskytuje *Gentiana froelichii* ssp. *zenarii*. Rozeznat ji můžeme poměrně snadno. Nominální druh má kališní cípy souměrné, zašpičatělé až mírně tupé, nepřilíhající zakřivené v délce 1/3 až 1/2 kalicha. Poddruh *zenarii* má kališní cípy naopak

velmi dlouhé, tenké a spirálovitě pokroucené. Jinak se vzhledově nijak neodlišují a jejich životní potřeby i podmínky jsou shodné.

V poslední době se prostřednictvím našich cestovatelů začínají v kultuře objevovat některé nové, dosud zcela neznámé, nebo alespoň nepěstované druhy hořců.

Gentiana atuntsiensis

Rostlina vytváří bazální růžici ze světle až živě zelených, široce kopinatých až úzce obvejčitých, tupých nebo zaoblených, do asi 6 cm dlouhých listů. Na olistěných stvolech, vysokých 15 až 20 cm, nese v konečné hlávce shluk trubkovitých až zvonkovitých, nepříliš rozevřených květů dlouhých do 5 cm. Barva většinou v odstínech modré. Himálajský druh, pocházející z Tibetu a čínských provincií Yunnan a Sechuan, roste na alpínských lukách a ve skalách v rozmezí nadmořských výšek cca 3100 až 5100 m. Rostliny, které zatím držím v umělohmotných kontejnerech na přistíněném místě se mi jeví jako relativně odolné a snad je bude možné v kultuře udržet. Otázkou je, co s nimi udělá extrémně vlhká zima nebo naopak holomrazy. V pozdním létě a na podzim jim vyhovuje méně vláhy. Nejvhodnějším způsobem množení těchto hořců je výsev semen, která klíčí v případě včasného výsevu již příští jaro, někdy však mohou přeléhávat. Jsme-li schopni dodat rostlinám dostatek závlahy, měl by být pěstební materiál co nejvzdušnější a hodně propustný.

Gentiana glauca

Vytrvalá bylina je tvořena souměrnými přízemními růžicemi široce eliptických, téměř modrozelených listů. Stvol asi 3 až 15 cm dlouhý, olistěný vstřícnými, na bázi srostlými, široce vejčitými listy. Květenství v koncové hlávce, květy velmi úzké, dlouhé do 2 cm, trubkovité, drobné, nepříliš ozdobné. Korunní plátky přivřené, zřídka pootevřené, barva od kouřově do tmavě modré, zřídka žlutě-zelenavá. Areál výskytu zahrnuje arktickou Asii a východní Sibiř, Japonsko, Aljašku a oblasti severu Kanady. Roste v tundře na kamenitých loukách, mokvajících skalách a ve vlhké suti na světlých místech.

Množení je vedle výsevů možné pravděpodobně provádět oddělováním zakořenělých postranních růžic a vyrašených podzemních výhonků, kterými rostliny občas obrašují za ideálních podmínek v mokřém jemném štěrku.

Při pokusu pěstovat tento vzácný hořec jsem použil vlhčí škvíru v kamenech obrácenou k východu a osluněnou jen v dopoledních hodinách. Kyselou těžší černozem jsem namíchal v poměru 1:2 s křemičitým štěrkem. Po dva roky se zdálo, že rostlina solidně prosperuje, neboť vytvořila 2 postranní růžičky listů. Bohužel po třetí zimě, která se nevydařila, došlo k uhnutí. Rostlina, libující si v létě ve značném vlhku, je v zimě zvyklá na sucho ve zmrzlé zemi pod vysokou vrstvou sněhu. Problém, jenž se dá u střevíčníků (*Cypripedium*) a podobných druhů vyřešit nasypáním dostatečné vrstvy

pilin a případně suchým krytem, jsem u hořců dosud nevyřešil. V případě *Gentiana glauca* by snad bylo možné zkusit výsadbu do štěrbin ve svislé stěně z břidlice, jak se pěstují např. *lewisie*. Je ovšem otázkou, co by s hořcem udělal holomráz.. Pro „těžké maniaky“ je tu ještě samozřejmě skalničkový skleník. Je ovšem otázkou, zda se nám vůbec podaří, ať již ze semen, nebo jinak sehnat opravdu pravou *Gentiana glauca*, neboť se jedná o rostlinu málo rozšířenou a zřídka nabízenou.

Díky aktivním sběračům semen se můžeme v budoucnu těšit na další nádherné a vysoce atraktivní druhy jako např. *Gentiana himalayensis*, *G. microdonta*, *G. nubigena*, *G. purdomii* či *G. trichotoma* var. *brevicaulis*.

Při pokusech o aklimatizaci a zavedení do kultury výše uvedených hořců Vám přeji mnoho úspěchů a zároveň upřímnou soustrast.

Oldřich Navrátil, Ostrava

Použitá literatura:

Halda, J. J.: *The Genus Gentiana*. SEN Dobré, 1996.

Čihař, J., Kovanda, M.: *Horské rostliny ve fotografii*. SZN 1983.

Jak jsem olejoval, až jsem zmastil

Snažím se chovat k přírodě šetrně a ekologicky. Když se doma na našem fíkus objevil puklice, pustil jsem se do nich proto nejprve vodou a hadříkem. Fíkus je ale velký a hustý, a tak to moc nepomohlo. Už už jsem se chystal zakoupit něco razantního, když mi do oka padla v obchodě upoutávka na ekologický přípravek BIOOL. Spektrum škůdců zahrnovalo všechny obvyklé nežádoucí breberky včetně „našich“ puklic. Přípravek nebyl zrovna nápadně levný, ale když je účinný a ještě šetrný

Přípravek jsem koupil a jedno volné dopoledne se pustil do boje. Přípravek je sice nejedovatý, na bázi řepkového oleje a jak praví slogan „postříkáte a hned můžete jíst“, ale je to olej. A nemohl jsem spoléhat na to, že když pokapu v obýváku podlahu, bude ke mě manželka taky tak mírná, jako já k přírodě. Vynesl jsem proto napadený fíkus na dvůr. A nejen jeho, ale pro jistotu všechny kytky, které bydlí v jeho blízkosti. Olejíček jsem naředit podle návodu, pokropil, co se dalo, ale přece jen mi v rozprašovači ještě něco zbylo. A jak už jsem se zmínil, ani ekologické přípravky nejsou zadarmo, a tak jsem se podle hesla „přece to nevyhodím, když se to dá ještě použít“, rozhlížel, co bych ještě vyléčil.

Vtom jsem si vzpomněl, že na některých skalničkách jsou vidět příznaky napadení pravděpodobně sviluškami. V takovém teplém a suchém počasí nic neobvyklého. Jindy bych nechal na přírodě, ať ukáže, co umí, ale teď mám přece v ruce šetrný přípravek. Tak jsem ho směle vypotřeboval na všechno, co vypadalo jen

trochu nemocně. Návod varuje před aplikací za slunečného počasí, ale toho dne bylo naštěstí pod mrakem. Třetí nebo čtvrtý den po aplikaci (to už sluníčko zase pěkně zatápělo) jsem kytky prohlížel, a zatímco fíkus a jeho pokojoví kamarádi se tvářili spokojeně, většina ošetřených skalniček viditelně chřadla. A po několika dalších dnech bylo dílo zkázy dokonáno. Výsledkem mého ekologického chování byla ztráta několika hvozdíků (pochopitelně těch nejmenších a nejhezčích) a poškození dalších skalniček (*Globularia incanescens*, *Geranium cinereum v. subcaulescens*, *Aquilegia scopulorum*, *Campanula anomala*, *Rhamnus pumila* a *Physoplexis comosa*). Většina poškozených kytek se naštěstí po ztrátě listů vzpamatovala a dorostla, ale všechny karafiátky mi nadávajíc ze skalničkového nebe, kam jsem je tak šetrně a ekologicky poslal.

Vysvětlení je zřejmě v tom, že olej, který ulpí na rostlinách a nesmyje ho déšť, může působit na pletiva v kombinaci se slunečním zářením agresivně. Jestli je to jen fyzikální záležitost, nebo je popálení důsledek i nějaké chemické reakce, to si netroufám odhadnout. Každopádně jsem ale s olejováním skalniček skončil.

Miroslav Doležal, Tišnov

CO NÁS ZAJÍMÁ

CO NÁS ZAJÍMÁ

Na medvědích stezkách

Stáli jsme s manželkou na kamenité lesní cestě obklopené nízkým horským smrkovým lesem. Asi deset metrů od nás stál velký dospělý medvěd. Zvědavě si nás prohlížel a větřil. Šikmé paprsky zapadajícího slunce barvily jeho hustý hnědý kožich do odstínů rezavé mědi. Pak se zvolna odvrátil a loudavým krokem odcházel do nedalekého houští. Ještě chvíli jsme slyšeli praskání suchých větviček a pozorovali jsme kymácející se vršky smrčků. Potom definitivně zmizel jako přelud a zůstalo po něm jen tajemné ticho úchvatné přírody. A my jsme tam zůstali stát se zatajeným dechem, úplně omámeni tím nádherným zážitkem. Pak jsme si teprve uvědomili, že nejsme v zoologické zahradě a "vzali jsme roha".

Úvod tohoto článku by snad mohl napovídat, že se spolu tentokrát vydáme do rozlehlých lesů Sibiře nebo do aljašských pustin. Překvapivě tomu tak není. Toto neskutečné dobrodružství jsem zažil na hoře Smrk v Moravskoslezských Beskydech. Z výše uvedeného vyplývá, že není nutné procestovat celý svět, chcete-li prožít něco výjimečného. Stačí jen mít oči otevřené a být ve správnou dobu na správném místě. Nikoho tím samozřejmě nenabádám k tomu, aby se v polovině srpna, v době zralých borůvek, potuloval ve večerních hodinách po horských vrcholech. Podobná setkání jsou velmi nebezpečná a také ochranáři nejsou rádi, když jim někdo plaší jejich medvědy. Rád bych jen nenápadně a nevtíravě zabrousil do našich luhů a hájů.

Česká republika sice neoplývá velehorami typu Alp nebo Kavkazu, ale je zde i v oblasti flory řada pozoruhodných rostlin. Máme nádherné Krkonoše se spoustou

krásných alpiček, zejména s neuvěřitelnou sbírkou jestřábníků, kouzelnou, zádumčivou Šumavu s unikátními rašeliništi a některými alpskými květinami a divoké Jeseníky s pokladnicí cévnatých rostlin - Velkou kotlinou. Rostou zde mimo jiné takové vzácnosti jako *Gentiana verna* a *Gentiana punctata*, *Pulsatilla vernalis*, *Dianthus superbus alpestris* a *Campanula barbata* a *C. gelida*. Rostliny těchto hor jsou naším národním kulturním bohatstvím a stálo by jistě za to, seznámit se s nimi podrobněji. Otevírá se zde prostor pro zkušeného botanika nebo znalce místních poměrů - popis a katalogizace těchto druhů přesahuje mé schopnosti.

Já se budu raději držet při zemi, přesněji řečeno poblíž hranic svého pozemku. Moravskoslezské Beskydy svým nejvyšším vrcholem, Lysou horou, dosahují nadmořské výšky 1324 m. Není zde tedy přirozené alpské pásmo. Některé louky na vrcholech, např. na Radhošti, jsou pozůstatkem pastvin vytvořených v minulosti člověkem. Ráz beskydské krajiny byl bohužel za totalitního režimu silně narušen výsadbou smrkové monokultury. Jinde pak vznikly holiny vlivem zániku lesa, způsobeného průmyslovými exhalacemi. Následným působením silných mrazů v roce 1978 došlo k masovému úhynu jehličnatých stromů v nadmořské výšce nad 900 m. Zkázu dokonal kůrovec. Při následné snaze o zalesnění byly navíc vrcholové partie osázeny klečí, která v Beskydech není původní. Přesto se CHKO Beskydy, svojí rozlohou největší chráněná oblast ČR, může pochlubit mnoha přírodními zajímavostmi a také rostlinami, které i svou okrasnou hodnotou stojí za povšimnutí.

Naše vyprávění jsme začali na Smrku, vraťme se tedy zpět na tuto medvědí horu. Se svou nadmořskou výškou 1276 m je druhým nejvyšším vrcholem Beskyd a na jeho rozlehlých úbočích můžeme najít různá vegetační stanoviště. Vrcholová část je převážně zarostlá klečí, sporadicky se zde vyskytuje *Calluna vulgaris*, *Homogyne alpina*, *Senecio aurantiacus* a *Thymus alpestris*. "Dřeváci" se zalíbením pokukují do korun smrků a klečových houštin zdegenerovaných kyselými dešti. Všude na volnějším místech jsou bujné porosty brusnice borůvky. Celá oblast je přírodní rezervací zaměřenou na ochranu původní beskydské formy smrku s tlustým kmenem a štíhlou korunou a také vzácných živočichů - medvěda a tetřeva hlušce. S velkou dávkou štěstí můžete ve vzdušných proudech spatřit i kroužícího orla skalního, jenž zde byl nedávno vypuštěn. Mírnější úbočí i strmé svahy rozložené hory jsou protkány množstvím cest, kolem nichž je možno pozorovat řadu zajímavých rostlin.

Hojný je *Digitalis grandiflora* s velkými žlutými zvony v klasech, hořec tolitovitý *Gentiana asclepiadea* v nejrůznějších odstínech modré, bělavé a narůžovělé barvy, žlutě září starčeky *Senecio nemorensis* a celík zlatobýl *Solidago virgaurea*, růžově vrbka úzkolistá *Chamaenerion angustifolium* a lány *Eupatorium cannabinum* - sadec konopáč, který poskytuje bohatou pastvu čmelákům a různým druhům motýlů, z nichž snad nejkrásnější jsou batolci duhový a babočky admirálové. Na sušších místech slouží k podobným účelům bujné trsy *Origanum vulgare*. Někde se setkáme s *Digitalis purpurea*, jež se sem rozšířila ze zahrad. V nižších polohách se vyskytuje oměj

tečkovaný, jenž je v nadmořské výšce kolem 800 m doprovázen příbuzným omějem tuhým moravským. Oba druhy lze rozlišit tvarem květů. *Aconitum variegatum* má přilbu oválnou a po okrajích i uvnitř chlupatou, oměj moravský má tvar přilby polokulovitý. Občas narazíme na mohutné keře rulíku zlomocného s velkými fialovými zvonci květů a nebo jedovatými modročernými bobulemi a drobnější keříky zimolezu obecného s narůžovělými, drobnými poupátky. Příkopy porůstá plavuň vidlačka, na odlesněných svazích a v řídkých porostech jsou kolonie kýchavice Lobelovy a kolotočnicku ozdobného, jenž zde není původní, ale úspěšně se zabydluje. Všude je hojná měsíčnice *Lunaria rediviva* s bledě fialovými květy nebo velkými, suchými lusky se semeny, lákajícími k použití do suchých vazeb.

Při toulkách po této snad nejromantičtější hoře celého pohoří rozhodně nelze vynechat její nejpůsobivější scenérii. V prudkém severním kotli se potok Bučací řítí do údolí několika vodopády a kaskádami. Malebný obraz okolní přírodní rezervace je utvářen k dokonalosti starým bukovým pralesem s vtroušenými jedlemi a bohatým bylinným patrem. Skvosty tohoto jedinečného "kaňonu" jsou *Viola biflora*, *Doronicum austriacum*, *Aconitum napellus moravicum* a v době květu modrá záplava záhonů *Cicerbita alpina*. Z mnoha dalších bylin bych jmenoval *Thalictrum aquilegifolium*, *Aruncus sylvestris*, *Ranunculus acer*, *Geranium sylvaticum*, *Ranunculus plataniifolius*, *Veratrum lobelianum*, *Anemone nemorosa*, *Petasites albus*, *Lythrum salicaria*, *Chamaenerion angustifolium*, *Lunaria rediviva*, *Melandrium rubrum*, *Asarum europaeum*, *Atropa bella donna*, *Geum rivale*, *Anthyrium distentifolium*, *Senecio nemorensis*, *Scrophularia scopoli*, *Dentaria glandulosa*, *Salvia glutinosa*, *Galeopsis speciosa*, *Mentha longifolia*, *Geranium troberlianum*, *Tanacetum vulgare*, *Epilobium montanum*, *Filipendula ulmaria*, *Maianthemum bifolium*, *Stachys alpina*, *Prenanthes purpurea*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Moneses uniflora*, *Circaea alpina*, *Luzula sylvatica* aj.

Podobná rostlinná společenstva jako na Smrku jsou v Beskydech vytvořena také na dalších místech, zejména ve vyšších partiích hor přesahujících nadmořskou výšku 1000 m. Typickým příkladem jsou přírodní rezervace Velký Polom, Čertův mlýn na Kněhyni nebo SPR Klíny.

Snad jsem vás již přesvědčil, že i u nás na Moravě je možné vidět hodně zajímavého. Příště se spolu vypravíme do beskydských rašelinišť, projdeme se po horských loukách, seznámíme se s květnatými bučinami a pokocháme se krásou našich orchidejí.

Oldřich Navrátil, Ostrava

Z členské základny

Stav k 1. 1. 2007	169 členů
Přírůstky	4 členové
Úbytky	14 členů
Stav k 15. 7. 2007	159 členů

Přírůstky:

Čermák Jiří, Hedbávný Raimund, Muchová Eva, Nagy Pavol

Úbytky:

Beneš Ivo	neplnění členských povinností
Břundová Zina	neplnění členských povinností
Hudský Čestmír	na vlastní žádost
Husák Štěpán, RNDr.	na vlastní žádost
Koblížek Jaroslav, Doc. Ing.	neplnění členských povinností
Kubátová Jarmila	na vlastní žádost
Lang Karel	neplnění členských povinností
Mácová Lucie	neplnění členských povinností
Muselík Jaroslav	neplnění členských povinností
Páník Kamil, Dr.	neplnění členských povinností
Pavelka Mojmír	neplnění členských povinností
Schindler Josef, Ing.	na vlastní žádost
Štefanová Drahůše	neplnění členských povinností
Trtílek Osvald, RNDr.	na vlastní žádost

Upozorňujeme všechny členy, že členské příspěvky na rok 2008 se platí od 1. 1. 2008 do 31. 5. 2008. Nezaplacení do tohoto termínu bude pokládáno za nezájem o další členství v klubu a bez dalšího upozornění povede k vyloučení.

Nejvýhodnější placení je na členských schůzích, kde si členové současně odeberou příslušný Zpravodaj.

V lednovém zpravodaji, který bude odesílán poštou, bude přiložena poštovní poukázka na zaplacení členského příspěvku a poštovného na rok 2008.

Členské příspěvky a poštovné zasílejte na adresu:

Servisová Marie
Jahodová 40
620 00 Brno
tel. 545 229 648

Drobné zprávy a informace

- ve dnech 7.-9. 9. 2007 se tři zástupci našeho klubu zúčastní tradičního setkání skalničkářských organizací, které letos pořádají skalničkáři z Bratislavy
- připomínáme adresu našich internetových stránek: www.cmail.cz/kasvo
- náš klub funguje letos již 35. rok
- uzávěrka 57. čísla časopisu Skalničkářův rok je 13. 12. 2007, časopis bude k dispozici na lednové VČS
- pište prosím články, veškeré příspěvky posílejte na adresu: Ing. Mojmir Martan, Úvoz 7, 602 00 Brno nebo na e-mail: mojcom@email.cz, tel. 543 248 472, 728 235 171

Inzerce

- Nabízím přebytky skalniček a cibulovin pro podzim 2007 a rok 2008. Seznam oproti 12 Kč ve známkách. Větší počet druhů v omezeném množství. Kontaktní adresa: O. Navrátil, Mánesova 20, Ostrava, 702 00
- Klub skalničkářů Brno nabízí zájemcům za velmi přijatelnou cenu speciální číslo časopisu Kaktusy, které je nazvané České a Slovenské netřesky. Celobarevnou publikaci si můžete prohlédnout a zakoupit na našich členských schůzích a na prodejních burzách. Omezené množství - do vyprodání zásob.
- Koupím níže popsaný slovník, kontaktní adresa: Mgr. Jana Hájková, Lesní 1104, 66501 Rosice, tel. 602 588 336 - Vodičková, V.: *Botanický slovník morfologický a terminologický M-Z*. 1. vyd. Praha: Klub skalničkářů Praha 1978.

Z literatury

- Karel Čapek (Zahradníkův rok): „Člověk, kdyby vznikl od přírody, vypadal by jinak; měl by nohy jako brouk, aby nemusel sedět na bobku, a měl by křídla, aby viděl tu krásu a mohl se nad ní vznášet ... Proti všemu zdání zahradník se nerodí ze semene, výhonku, cibule, hlízy ani štopru, nýbrž vzniká zkušeností, okolím a přírodními podmínkami.“

Kalendář akcí klubu v 2. pololetí 2007

6. 9.	16.30	členská schůze s přednáškou (Křenová)
13. 9.	12.00 - 18.00	příjem rostlin na podzimní burzu a výstavu (Bystrc)
14. 9.	9.00 - 18.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
15. 9.	9.00 - 18.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
16. 9.	9.00 - 17.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
16. 9.	17.00 - 18.00	likvidace podzimní burzy a výstavy (Bystrc)
20. 9.	16.00 - 16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
4. 10.	16.30	členská schůze s přednáškou (Křenová)
18. 10.	16.00 - 16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
1. 11.	16.30	členská schůze s přednáškou (Křenová) nejzazší termín předání semen do výměny
15. 11.	16.00 - 16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
6. 12.	16.30	členská schůze s přednáškou (Křenová)
13. 12.	16.00 - 16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc) uzávěrka zpravodaje č. 53
26. 1. 2008	9.00	výroční členská schůze (Křenová)

Nepředvídatelné události mohou způsobit změny v programu, čase i místě konání příslušných akcí.

Neprodejný výtisk
Pro své členy vydal v září 2007
Klub skalničkářů Brno
www.cmail.cz/kasvo
Připravil Ing. Mojmír Martan
Jazyková úprava Mgr. Jana Hájková